

Budapestre vonatkozó ujságcikkek				Osztályozás	
				Tárgy	92
Szerző:				Hely	Kliegl József
Cím: Kliegl József				Idő	"1970"
Forrás: Magyar Tudós Társaság				Személy	
(Hely)	1970. I. n.	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)	Helyszám

KLIEGL JÓZSEF

Száz esztendeje, 1870 január 7-én Pest egyik városszéli házában, kopott kis szobában, elhagyottan és elfelejtetten meghalt az egyik lakó, a legszegényebb szobabérlő, akit csak úgy emlegettek: a bajai "ezermester". Kevesen kísérték utolsó útjára, a Kerepesi uti temetőbe, és fejfájára ennyi került: "Kliegl József, élt 75 évet."

A XIX. század egyik legizgalmasabb egyénisége volt, aki zseniális elgondolásaival, technikai ujitásaival és - színes álmaival megelőzte korát. Baján született 1795 karácsonyának első napján, abban a városban, ahonnan előtte Jelky András, a pelyhes állu szabólegény indult el világjáró útjára, utána pedig Thier Pista, a kis kőműves inas bukkant fel, hogy majdan, a szabadságharc leverése után, mint Türr István, a magyar nép nagy reménysége legyen.

Kliegl Józsefet már fiatal korában a faragás-barkácsolás jellemezte. Ekkor ragadt rá az ezermester elnevezés, hiszen nemcsak odahaza, a ház körül csinált meg mindent, hanem a szomszédokat is ámulatba ejtette ügyes fabrikációival, amelyekkel mindenkor a kézi munkát igyekezett megkönnyíteni. Törekvését nevezték el később - ésszerűsítésnek... Amikor a katonaeveit leszolgált, egy ideig festegetett, ugyanakkor pedig sokat törte a fejét új gépek szerkesztésén, régiek fejlesztésén. Európában akkoriban sok szó esett az ipari forradalomról, ennek a forrongásnak volt hazai viszonylatban az egyik legjelentősebb - és méltatlanul elfelejtett - munkása.

1840-ben megjelent a pozsonyi diétán és bemutatta furfangos szerkezetű nyomdai szedőgépét. Erről a Magyar Tudós Társaság 1841-es évkönyve hosszú méltatásban emlékezett meg "Kliegl József betűosztó szedőgépe mintáinak ügye" címmel. Az a tény, hogy találmánya csak a méltatásig jutott el, nem szegte kedvét, mert lelkesen, szinte megszállottan dolgozott tovább. Előbb szellemes számológépet szerkesztett, majd egysínű vasutat - 1848-ban "Figyelmeztetés egy új egysínrendű vaspályára" címmel írta meg ismertetését - aztán hegyi pályára alkalmas gőzmozdony és buvárhajó tervét dolgozta ki, 1859-ben aratógépet konstruált gyalog- és vonóerőre, s végül olyan készüléket, amely a zongorán lejátzott műveket kottába rögzítette.

Sok érdekes találmány, s legtöbbje csak a modellekig jutott el. Aztán feledésbe merült, míg később, mások, újra-feltalálták.

MT. 1970. I. n.